

Aleg 927

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 13. sierpnia 1909 r. LW. kr. 75.209 i sprawozdanie z dnia 30. sierpnia 1910 LW. kr. 88.480 w przedmiocie spraw górniczych nie były przedmiotem rozpraw i uchwały Wysokiego Sejmu, uzupełniamy je obecnie sprawozdaniem z czynności Wydziału krajowego w tych sprawach w ciągu roku 1911, a dla dokładności sprawozdania powtarzamy uchwałę budżetową Sejmu krajowego z dnia 16. listopada 1910, przeznaczającą w rubryce XI. na cele górnicze:

w rozchodach:

1. na badanie kraju w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania	6.000 K
2. na utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu	20.600 "
3. na stację doświadczalną produktów naftowych	4.300 "
4. na nagrody konkursowe za prace z dziedziny technologii nafty i wosku ziemnego	— "
5. na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcji i handlu nafty i wosku ziemnego	1.000 "
6. na stypendya i zasiłki dla górników i słuchaczy górnictwa w wyższych szkołach lub w praktycznych szkołach wiertniczych	9.000 "
7. na potrzeby Muzeum górnictwa nafty i wosku ziemnego w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie	300 "
8. a) na utrzymanie krajowych zbiorników naftowych	55.229 "
b) na umorzenie pożyczki mającej się zaciągnąć na budowę i urządzenie krajowych zbiorników naftowych	148.140 "
9. dla szkoły górniczej w Dąbrowie (stała subwencya)	3.000 "
razem	247.569 K

i w dochodach:

1. subwencya c. k. Skarbu państwa na utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu	9.000 K
2. dochód ze zbiorników naftowych	203.369 "
3. dochody własne krajowej stacji doświadczalnej dla produktów naftowych za dokonane analizy w roku 1911	250 "
razem	212.619 K

i dzielimy je jak poprzednio na 4 działy: — spraw dotyczących nauki górnictwa i stypendów, spraw obejmujących subwencyonowane z funduszków krajowych badania naukowe, spraw nie obciążających funduszu krajowego, i czwarty o krajowych zbiornikach dla surowca naftowego.

1. Nauka górnictwa.

a) niższe szkoły górnicze.

Warunki istnienia krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu nie uległy w roku ubiegłym żadnej większej zmianie, a nauczanie i postęp uczniów szły

Al. I. jak to widać z dołączonego sprawozdania Dyrekcyi w tym samym trybem.

Z 21 zapisanych uczniów naukę odbyło istotnie 19, z tych na kursie mierzniczym 16, na górniczym 3, egzamin z dobrym postępem złożyło 11 na kursie wiertniczym, 3 na kursie górniczym — a więc razem 14.

Naukę udzielali ci sami nauczyciele z pomocą p. Tadeusza Marowskiego, który w miesiącach październiku i listopadzie 1910 r. powtarzał z mniej przygotowanymi uczniami matematykę, wymaganą w niższych szkołach średnich, i p. Jerzego Micewicza, inżyniera - mechanika, który od 1. lutego do końca lipca udzielał w zastępstwie p. Mnińskiego naukę mechaniki, obsługi kotłów, rachunkowości i rysunków,

W internacie szkolnym mieszkało 8 uczniów, a stypendyum Wydziału krajowego pobierało 13; jak lat zeszłych przedstawiała kuratoryja szkoły nieodzowną potrzebę przeznaczenia dla nauki w szkole osobnego, odpowiednio zbudowanego budynku i urządzenia internatu dla większej liczby uczniów.

W ubiegłym roku szkolnym nie zajmował się Wydział krajowy sprawą reorganizacji tej szkoły, zmianą obowiązującego statutu i zwiększeniem wymogów od wstępujących do niej uczniów, a co za tem idzie od kończących naukę absolwentów, albowiem dopiero w wrześniu b. r. otrzymał zawiadomienie c. k. Starostwa górniczego w Krakowie, że w myśl obowiązującej krajowej ustawy naftowej z roku 1908 wydane zostały i w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych do l. 101 i 102 ogłoszone nowe górniczo-policyjne przepisy dla kopalń nafty wraz z instrukcją dla odbywania egzaminów kwalifikacyjnych na kierowników i dozorców tych kopalń. Aby do tych przepisów zastosować w zupełności program nauk udzielanych w szkole i jej regulamin, i dla oceny czy rozwój przemysłu i wzmagające się ciągle wymagania od kierowników i dozorców nie wskazują potrzeby dalej sięgających zmian statutu i programu nauk szkoły, postanowił Wydział krajowy zwrócić kuratoryji szkoły jej elaborat z roku 1907 do rozpatrzenia i rewizji, a potem dopiero wziąć pod rozwagę zmianę statutu — a ewentualnie także i sprawy wyboru miejsca i wystawienia własnego budynku.

Szkoła górnicza w Dąbrowie (Śląsk austr.), do utrzymania której Wydział krajowy przyczynia się subwencją 3.000 K, stypendyami w kwocie 2.600 K tudzież zasiłkami na wycieczki naukowe, liczyła w roku ubiegłym 37 uczniów, z czego na kursie przygotowawczym 17, a na kursie fachowym 20 i została uzupełniona przez zaprowadzenie stałe 2-letniego kursu (1 rok przygotowawczego i 1 fachowego). Organizacja jej uległa o tyle zmianie, że do zarządu szkoły i połączonego z nią internatu weszło 2 delegatów Związku górników i hutników polskich w Austrii, a delegatem galicyjskiego Wydziału krajowego jest inżynier górniczy p. Roman Rygier.

Oprócz wyżej wymienionych stypendyów i zasiłków dla uczniów niższych szkół górniczych, udziela Wydział krajowy nie przekraczając kwoty przeznaczonej w pozycji 6. rubryki XI, zasiłki naukowe dla uczniów wyższych szkół górniczych, tudzież na ich wycieczki naukowe.

b) Nauka górnictwa w wyższych szkołach, stacye doświadczalne i naukowe badania.

W sprawozdaniu z dnia 30. stycznia 1910 zaznaczył Wydział krajowy, że sprawa uzupełnienia c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie wydziałem górniczo-hutniczym, względnie założenia w kraju odrębnej wyższej szkoły górniczej nie postąpiła wcale, a i dziś jeszcze, mimo zamiaru c. k. Ministerstwa robót publicznych, zakomunikowanego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 20. września 1909 l. 16.008/pr. wdrożenia ponownie szczegółowych dochodzeń nad potrzebą wyższej szkoły górniczej w Galicyi, ankieta mająca o tem orzec, nie była zwołana.

Do motywów w tem sprawozdaniu podanych nie mamy nie do dodania; powtarzają je w rezolucyach zjazdu polskich techników, górników i przyrodników, — nawet zjazdu młodzieży akademickiej. Wydział krajowy pilnie śledzi za temi oświadczeniami, z których jedne przemawiają za odrębną Akademią górniczą w Krakowie,

drugie za uzupełnieniem Politechniki we Lwowie i skorzysta z nich przy rokowaniach z c. k. Rządem, które niezawodnie będą wdrożone.

Dotychczas nie znalazł powodów do zmiany dotąd zajmowanego stanowiska i w myśl rezolucji Sejmu krajowego z roku 1894 proponuje wezwanie c. k. Rządu, aby urządził górniczo-hutniczy wydział w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

Co do badań geologicznych kraju zaznaczył już Wydział krajowy niejednokrotnie, że dla systematycznego ich prowadzenia i wykorzystania całej pracy naukowej, którą profesorowie naszych szkół wyższych i ich pomocnicy w ten przedmiot ofiarnie wkładają, potrzeba skoncentrowania tej pracy w odrębnym krajowym zakładzie geologicznym, na który jednak Wysoki Sejm dotychczas funduszków nie przeznaczył, a c. k. Rząd do subwencyonowania go, do postawienia takiego zakładu i jego kierowania się nie zobowiązał; rezolucję w tym przedmiocie Wydział krajowy ponawia. W roku bieżącym oprócz tych starań zarządził Wydział krajowy na wniosek Komisji geologicznej dalszy ciąg badań rozpoczętych w roku 1910, t. j. zdjęcia przygotowujące drugie wydanie mapy geologicznej na zachód od miasta Krakowa położonej części kraju, i mineralogiczno-petrograficzne badanie krystalicznego trzonu Tatr.

Pierwsza praca poruczona została profesorowi Uniwersytetu krakowskiego Dr. Józefowi Grzybowskiemu, druga profesorowi tegoż Uniwersytetu Dr. Józefowi Morozowiczowi i obaj ją wykonują przy pomocy kilku współpracowników.

Brakujące jeszcze ostatnie 2 arkusze 1-go wydania atlasu geologicznego Galicji (Wadowice i Stary Sambor) wyjdą w roku 1912.

Wydział krajowy udzielił też subwencji na wydanie górniczo-przemysłowej mapy Galicji z objaśnieniami, inżynierowi górnierzemu Dr. Stanisławowi Olszewskiemu, która niewątpliwie do lepszego zużytkowania mineralnych zasobów kraju się przyczyni.

Większej subwencji dla krajowej stacji doświadczalnej dla produktów naftowych i prawa publiczności nie uzyskał dotychczas Wydział krajowy, a potrzeby jej, zostały wyszczególnione w sprawozdaniu Wydz. krajowego z dnia 10. sierpnia roku zeszłego.

Sprawozdanie kierownika stacji wykazuje użyteczną jego pracę; Wydz. Al. 2. kraj. ponawia też rezolucję w tym przedmiocie o wezwanie c. k. Rządu o udzielenie stacji prawa publiczności, a potrzeby stacji Wysoki Sejm raczy uwzględnić przy ustalaniu warunków urządzenia kraj. zakładu geologicznego we Lwowie i połączenia go z kraj. stacjami ceramiczną i naftową.

2. Sprawy nieobciążające funduszu krajowego.

W tym ustępie umieszcza zwykle Wydział kraj. sprawozdanie ze starań podjętych celem reformy a przynajmniej pewnych zmian w ustawodawstwie naftowym, w sprawie współdziałania kraju w robotach poszukiwawczych mających na celu odsłonięcie warstw węglowych i inne n. p. zaprojektowaną przez c. k. Rząd nowelę do ustawy górniczej.

Z czynności Wydziału kraj. w tych sprawach w okresie sprawozdawczym nie mamy do zaznaczenia, tak z powodu przerwy w pracach prawodawczych w Monarchii jak i z powodu wydzielenia z funduszu Banku krajowego osobnego funduszu inwestycyjnego i ukonstytuowania Towarzystwa wiertniczego, które się tą sprawą zajmuje.

Wiadomą jest jednak Wydziałowi kraj. praca c. k. rządu nad reformą ustawodawstwa górniczego i nie omieszkamy w należytych czasach objaśnić c. k. rząd o interesach i potrzebach naszego kraju.

3. Krajowe zbiorniki na ropę w Popielach.

W sprawozdaniu z roku ubiegłego Wydział krajowy zaznaczył, że pomimo redukcji opłat magazynowych, zapasy ropy naftowej w krajowych zbiornikach stale się zmniejszają.

Wpływa na to głównie spadek produkcji kopalń naftowych, spowodowany zawodnieniem najwydatniejszej części terenów naftowych w Tustanowicach i ujemny rezultat nowych wierceń za ropą w okolicach Truskawca. Od początku roku bieżącego, ekspedycja ropy z Borysławia przewyższała stale bieżącą produkcję,

a tem samem zmniejszają się ogólne zapasy ropy nagromadzone w tak licznych zbiornikach ziemnych i żelaznych w czasie nadprodukcji ropy w okresie lat 1907—1909.

W jesieni roku 1910 Wydział krajowy w uwzględnieniu stosunków miejscowych w Borysławiu, uchwalił dalszą redukcję spłat magazynowych w zbiornikach krajowych i ustanowił ryczałtową cenę magazynażu na K. 1.50 — za 10.000 *kg.* ropy miesięcznie, bez pobierania manca na osuszkę w naturze bez zwrotu kosztów za ekspedycję ropy do cystern kolejowych i bez zwrotu kosztów asekuracji, czyli jedynie i wyłącznie po K. 18 — rocznie od jednej cysterny ropy. — Pomimo takiej redukcji, z początkiem roku bieżącego krajowe Zbiorniki mieściły zaledwie 1200 cystern ropy zamagazynowej, a i ten zapas ropy będący własnością akcyjnego Towarzystwa „Petrolea“ we Wiedniu, został z końcem marca 1911, wypowiedziany.

W takim stanie w kwietniu 1911, Wydział krajowy objął krajowe zbiorniki na ropę w Popielach we własny zarząd, odbierając z rąk Galicyjskiego Towarzystwa Magazynowego dla produktów naftowych we Lwowie, jako dotychczasowego administratora tego Zakładu, cały inwentarz — zbiorniki, zapasy ropne, budowle, maszyny, księgi, akty i kasę w swoje posiadanie.

Na kierownika Zarządu krajowych zbiorników, z siedzibą w Borysławiu, powołał Wydział krajowy Kazimierza Komorowskiego, długoletniego szefa ruchu Gal. Towarzystwa Magazynowego, który z tytułu swojego poprzedniego stanowiska, obznajomiony był najdokładniej z całym zakładem krajowych zbiorników, jak również z działem handlowym wszystkich Towarzystw magazynowych i transportowych w kraju.

Od chwili objęcia Zarządu we własne ręce, stosunki znacznie się polepszyły; szczęśliwie przeprowadzone układy handlowe pozwoliły nam skupić w krajowych zbiornikach zapas 4000 cystern ropy zamagazynowanej, i pozwalają spodziewać się, że cały ten zapas pozostanie w naszych zbiornikach przez okres dłuższy.

Rezultat ten — aczkolwiek z powodu tak bardzo zredukowanej spłaty za magazynowanie — niezbyt świetny, pozwala jednak wyczekiwać cierpliwie wyniku nowych poszukiwań za ropą, we wsi Popiele i jej okolicach. Tereny te, uznane przez znawców za roponośne, są w obecnej chwili silnie eksploatowane, a dodatni wynik tych poszukiwań z czasem wpłynąć może na znakomity rozwój krajowych zbiorników, które, uzupełnione tłoczniami i rurociągami ułożonemi w kierunku nowopowstających, produkcyjnych szybów naftowych, zmieniają się w pierwszorzędnny zakład krajowy dla tłoczenia i magazynowania ropy, z korzyścią dla funduszu krajowego i dla naftowego gospodarstwa kraju, dadzą bowiem rękojmię, że przedsiębiorcy nasi, w tak ważnej sprawie tłoczenia i magazynowania swoich zapasów, nie będą zdani na łaskę jakiejś zmonopolizowanej, pozakrajowej organizacji spekulacyjnej, ponieważ w krajowym Zakładzie naftowym znajdują zawsze chętnego i uczciwego regulatora cen za tłoczenie i magazynowanie ropy. Te pobudki skłoniły Wydział krajowy do wniesienia podania do Namiestnictwa o koncesję na tłocznię i rurociągi w Popielach i okolicy. Koncesji dotychczas Wydział krajowy nie otrzymał — otrzymanie jej jednak przez kraj nie ulega żadnej wątpliwości. Z koncesyi tej skorzysta Wydział krajowy oczywiście dopiero wówczas, gdy się w Popielach i okolicy okaże ropa; na razie tedy nie żąda Wydział krajowy od Wysokiego Sejmu na ten cel żadnych kredytów.

Krajowe zbiorniki, przez czas pozostawania w administracji Galic. Towarzystwa Magazynowego, nie posiadały własnej stacji ekspedycyjnej, ponieważ czynność tę spełniało zastępczo Towarzystwo Magazynowe, za pomocą swoich zbiorników ekspedycyjnych przy dworcu kolejowym w Borysławiu, za odpowiednim wynagrodzeniem. Przy objęciu krajowych zbiorników we własny zarząd należało przede wszystkim uzupełnić ten zakład stworzeniem własnej stacji ekspedycyjnej, w pobliżu stacji kolejowej. Działając w tym kierunku, Wydział kraj. zakupił od Galic. Kasy oszczędności we Lwowie, żelazny zbiornik o pojemności 320 cystern, położony tuż obok stacji kolejowej, z rurociągiem do torów kolejowych i urządzeniem do nalewania ropy w cysterny, za cenę K. 40.000. — Zbiornik ten został już połączony z główną siecią naszych rurociągów w Popielach i obecnie krajowe zbiorniki są zupełnie samodzielnym Zakładem magazynowym, mając w Popielach stację odbiorczą a przy dworcu kolei w Borysławiu stację oddawczą ropy.

Dla Zarządu krajowych zbiorników w Borysławiu, opracowano projekt instrukcyi administracyjno-rachunkowej, ostateczne jednak ustalenie tej instrukcyi nastąpi w najbliższym czasie.

Z uwagi na powstać mającą już w najbliższym czasie we Lwowie giełdę towarową, a w interesie komercyjnego rozwoju krajowych zbiorników — jako składów publicznych, Wydział krajowy podjął dawny projekt uzyskania dla tego zakładu praw publicznych domów składowych a więc przede wszystkim prawa wydawania warrantów. Dotychczas jednak nie otrzymał Wydział krajowy w tej sprawie odpowiedzi c. k. Ministerstwa Handlu.

W sprawozdaniu z roku ubiegłego zaznaczono również, że krajowe zbiorniki posiadają swój własny zapas ropy, powstały z manca, pobieranego w poprzednich latach. Przy odbiorze Zakładu w zarząd własny, Wydział krajowy zapas ten pomierzył i ustalił w ilości 539 cystern ropy. Część tego własnego zapasu, w ilości 250 cystern sprzedano z publicznego przetargu w kwietniu b. r. po cenie targowej K. 3.25 za 100 *klg.* — i uzyskano z tego tytułu kwotę K. 81.250.

Resztę zapasu ropy w ilości 289 cystern zatrzymano dla własnej potrzeby Zakładu. Z chwilą bowiem, gdy zredukowane warunki składowe, nie dają nam już w naturze manca ropnego, musimy mieć zapas własny na pokrycie ubytków, powstałych z osuszki, z manca przy ekspedycyi kolejowej — i na zużycie we własnych kotłach parowych przy spalaniu celem ogrzewania, tłoczenia i ekspedycyi ropy.

Operując się na powyższych wywodach Wydział krajowy uprasza o przyjęcie przedstawionego Wysokiemu Sejmowi preliminarza budżetu zbiorników na rok 1912 — przyczem nadmieniamy, że przyjmujemy w nim dochód z magazynażu od 5000 cystern zamagazynowanej ropy przypuszczając, że się utrzyma względnie niewiele się zmniejszy obecne zapełnienie zbiorników (6000 cystern); na administrację przyjmujemy wydatek prawie o 10.000 K. mniejszy (45.600 K., w r. 1911 55 229 K.) wobec objęcie zbiorników własną administracją, wreszcie na amortyzację pożyczki 4-ta i 5-ta rata w kwocie 148.140 K. jak na rok 1911 — prawdopodobny tedy deficyt wyniesie 103.140 K.

W myśl niniejszego sprawozdania i powołując się na sprawozdanie Wydziału krajowego z preliminarzem budżetu krajowego na rok 1912 (rubryka XI. rozchodów i dochodów) Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności górniczych za czas od 30. czerwca 1910 po koniec roku 1911 tudzież sprawozdanie o zarządzie krajowemi zbiornikami na ropę w Popielach.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu:

a) Aby czynił dalsze starania o postawie nie budynku dla kraj. zakładu geologicznego i kraj. stacyi naftowej i ceramicznej i zakłady te zorganizował.

b) Aby w najkrótszym czasie krajową stację doświadczalną dla produktów naftowych zreorganizował i u c. k. Rządu uzyskał dla niej większą subwencję tudzież prawo publiczności.

3. Sejm ponawiając rezolucję z dnia 13. lutego 1894, wzywa c. k. Rząd aby w najkrótszym czasie urządził w c. k. Szkole Politechnicznej we Lwowie wydział górnico-hutniczy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Władysław Jahl w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu za rok 1910 i 1911.

Rok szkolny 1910/11 rozpoczął się dnia 1. października 1910 i zgłosiło się 21 kandydatów, z któryb 11 przyjęto na podstawie przedłożonych świadectw szkolnych wykazujących kwalifikacje wymagane §. 14. statutu szkoły a 10 na podstawie złożonego egzaminu.

Uczęszczało do szkoły jednak tylko 18 uczniów, bo 2 zostało bardzo prędko a trzeci w ciągu roku wykreślonych. Nazwiska uczni jakoteż ich wiek, miejsce urodzenia i religia uwidocznione są w załączonej tabeli.

W internacie szkolnym mieszkało 8 uczniów. Stypendyum Wydziału krajowego pobierało 4 uczniów po 25, a 9-ciu po 20 koron miesięcznie.

Program nauk i podział godzin był następujący:

1. Na fachowym kursie wiertniczym.

Dnie	8—9	9—10	10—11	11—12
Poniedziałek	Wiertnictwo	Mechanika Obsługa kotłów i masz. parow.	Rysunki	Mineralogia
Wtorek	"	"	"	Miernictwo
Środa	"	"	Ustawodawstwo	Elektrotechnika
Czwartek	"	"	Rysunki	Mineralogia
Piątek	"	Mechanika	"	Elektrotechnika
Sobota	Rachunkowość	Rysunki	"	Rysunki

2. Na fachowym kursie górniczym.

Dnie	8—9	9—10	10—11	11—12
Poniedziałek	Rysunki	Górnictwo	Górnictwo	Mineralogia
Wtorek	"	"	"	Miernictwo
Środa	"	Rysunki	Ustawodawstwo	Elektrotechnika
Czwartek	"	"	Górnictwo	Mineralogia
Piątek	"	"	"	Elektrotechnika
Sobota	Rachunkowość	"	Rysunki	Rysunki

Uwaga: Nadto 2 razy w miesiącu pierwsza pomoc w nieszczęśliwych wypadkach i raz w tygodniu w porze letniej ćwiczenia geodezyjne.

Naukę udzielali:

a) na kursie fachowym wiertniczym: nauczyciel szkoły inżynier Kazimierz Miński.

b) na kursie fachowym górniczym: nauczyciel szkoły inżynier Kazimierz Broniowski.

c) na kursie repetycyjnym w miesiącach października i listopadzie 1910 przerabiał Tadeusz Marowski, ukończony uczeń Krajowej Szkoły górniczej i wiertniczej, a zarazem i były słuchacz Uniwersytetu lwowskiego, z mniej przygotowanymi uczniami w godzinach popołudniowych matematykę wymaganą w niższych szkołach średnich.

d) od 1. lutego 1911 do końca roku szkolnego prowadził p. Jerzy Micewicz inżynier budowy maszyn, w zastępstwie nauczyciela wiertnictwa naukę mechaniki, obsługi kotłów i maszyn parowych, rachunkowości i rysunków w zakres wiertnictwa wchodzących.

e) pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach uczył Dr. Maksymilian Kapelner lekarz gminny i Kasy chorych w Borysławiu.

W ciągu roku szkolnego zwiedzali uczniowie pod kierownictwem nauczycieli miejscowe kopalnie nafty i wosku ziemnego, fabryki narzędzi wiertniczych, rafinerie nafty, zbiorniki na ropę i solinę rządową w Drohobyczu.

Egzamin roczny, do którego się zgłosiło 14 uczniów, odbył się w dniach 27. i 28. lipca roku bieżącego.

Komisję egzaminacyjną tworzyli:

Przewodniczący kuratorji Prof. L. Syroczyński, członkowie kuratorji pp. Przetocki, Mokry, Chłapowski, Mikucki i Szumski, oraz obydwaj nauczyciele i zastępca nauczycieli.

Z 11 uczniów kursu wiertniczego 8 zdało z wynikiem zadowalniającym, 3 poprawiało go w miesiącu październiku.

Wszyscy uczniowie kursu górniczego zdali go zadowalniająco.

Szkoła prenumerowała tesame czasopisma co w roku ubiegłym, a c. k. Ministerstwo robót publicznych ofiarowało i w roku bieżącym swój rocznik wykazów statystycznych

Do niniejszego sprawozdania dołączamy wykaz uczniów krajowej szkoły wiertniczej i górniczej w Borysławiu za rok 1911 sporządzony według klas wieku, stosownie do rozporządzeń, c. k. Ministerstwa Rolnictwa z dnia 18. kwietnia 1905 i 8. maja 1906.

Wykaz

uczniów krajowej Szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu w roku 1911.

Nazwisko	Klasa wieku	Miejsce urodzenia	Kraj	Religia	Kurs fachowy
Sauszek Ludwik	I. do 20 lat	Tyśmienica	Galicja	rzym. kat.	wiertniczy
Zięba Jan	II. do 25 lat	Jaworzno	"	"	górnicy
Wójcikowski Paweł	II.	Kielce	Król. Polskie	"	wiertniczy
Zaremba Jan Apolinary	II.	Wawrzeńczyce	"	"	górnicy
Kowalski Julian	II.	Radom	"	"	wiertniczy
Kummersberg Adam	II.	Zmiennica	Galicja	"	"
Lauzke Rudolf	II.	Lübenau	Niemcy	ewang.	"
Dąbski Zygmunt	II.	Komarów	Król. Polskie	rzym. kat	"
Scholtz Stanisław	II	Sianki	Galicja	"	"
Żółkiewicz Stanisław	II	Ostrów	"	"	"
Bajda Michał	II.	Sambor	"	"	"
Steczkowski Adam	III. od 25 do 30 lat	Lwów	"	"	"
Żuławski Bohdan	III.	Młynne	"	"	"
Bielecki Maryan	III.	Przemysł	"	"	"
Gąsowski Edward	III.	Radom	Król. Polskie	"	górnicy
Pyszyński Stanisław	III.	Stara wieś	Galicja	"	wiertniczy
Petion Kazimierz	III.	Nadwórna	"	"	"
Stasiowski Antoni	IV. wyżej 30 lat	Stary Bolesław	Czechy	"	"

Dyrekcya Krajowej Szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu.

Szumski w. r.

Sprawozdanie

z czynności stacji doświadczalnej dla przemysłu naftowego za rok szkolny 1910/11.

Jeszcze w czasie wakacji w miesiącach sierpniu i wrześniu pracował asystent stacji p. Cz. Zieliński w laboratorium c. k. odbenzyniarni w Drohobyczu nad badaniem zanieczyszczonych wód Tyśmienicy i wykonał cały szereg analiz wody z Tyśmienicy z rozmaitych miejsc w obrębie miasta Drohobycza, przed i za miastem. Wyniki tych analiz, które następnie ukończone zostały w stacji doświadczalnej, zużytkowałem następnie w elaboracie traktującym o zamieczyszczeniu wód rafineriami nafty i o środkach dla zapobieżenia wynikających ztąd szkód, który to elaborat wspólnie wypracowałem ze starszym radcą budownictwa D. Skwarczyńskim i z c. k. starszym inżynierem Namiestnictwa P. Jakimowskim jako referat na Zjazd techników polskich, jaki odbył się w jesieni roku zeszłego we Lwowie. Obszerny ten referat będzie jako osobna publikacja wydrukowany.

Z większych badań jakie przeprowadzono w stacji należy wymienić badanie nad nowym gatunkiem ropy z Groźnego na Kaukazie. Praca ta wykonana została jako zupełna techniczna analiza ropy z zadaniem wykazania najlepszych i najkompletniejszych sposobów jej zużytkowania, co przedstawiało ze względu na odmienny sposób występowania w niej parafiny i na odmienny jej charakter chemiczny pewne znaczne trudności, które jednak ku zupełnemu zadowoleniu strony zostały pokonane.

Z polecenia firmy L. v. Lorentz w Wiedniu zajmowała się stacya przetworami tej firmy z wosku ziemnego i olejów mineralnych, które rzekomo kwestyę zmydlania tychże miały rozwiązać i dostarczać tanich mydeł naftowych oraz olejów rozpuszczalnych do skraplania przeznaczonych.

Kierownik powołany na rzeczoznawcę w sporze patentowym przed sądem niemieckim w sprawie odbarwników z węgla roślinnego pochodzących, wykonał szereg doświadczeń w tym kierunku, które także dla fabryki parafiny i cerezyny mają znaczenie

Ukończony słuchacz Politechniki lwowskiej p. Wróbel korzystał z pozwolenia kierownika do pracowania w stacji nad otrzymaniem wosku ziemnego z ropy borysławskiej, tematem zaleconym przez Wydział krajowy i zdołał już w zasadzie kwestyę tę rozwiązać. Pracę swoją w stacji przerwał p. Wróbel w czasie wakacji, jednakowoż podejmie ją z rozpoczęciem roku szkolnego.

Wogóle załatwiła stacya z polecenia stron 15 analiz ropy, 4 analizy olejów smarowych, 3 analizy olejów niebieskich, 6 analiz kamieni bitumicznych, 4 analizy parafiny, 1 analizę eleterytu, 1 analizę węgla bitumicznego i prowadzono dalej rozpoczęte w roku poprzednim badania nad tworzeniem się asfaltów w ropach i jej przetworach.

Lwów, 1. września 1911.

Prof. Roman Zatoziecki w. r.
kierownik stacji.